

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे

बी. ए. – (विशारद) योग

परीक्षा : नोव्हेंबर – २०२५

प्रथम वर्ष

सत्र – १

विषय:- योग तत्त्वज्ञान (भाग-१) (BAYH23-101)

दिनांक : २६/११/२०२५

गुण : ६०

वेळ : स. १०.०० ते दु. १२.३०

- सूचना :**
१. सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २. उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
 ३. उत्तरपत्रिकेत प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नक्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

- प्र.१. पुढील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) (४०)**
- १) योगाभ्यासासाठी योग्य स्थान कसे निवडावे?
 - २) आधुनिक काळाला अनुसरून योगाभ्यासाची पूर्वतयारी कशी करावी?
 - ३) कोश संकल्पना स्पष्ट करून पंचकोशांचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.
 - ४) प्राण व उपप्राण मानवी शरीरात कोठे असतात व त्यांची कार्ये कोणती ते सविस्तर लिहा.
 - ५) योगाचे विविध प्रकार कोणते?
 - ६) वेगवेगळ्या ग्रंथातील योगाच्या व्याख्या सांगून त्याचा अर्थ तुमच्या शब्दात लिहा.
- प्र.२. पुढील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) (१०)**
- १) योगाची ध्येय व उद्दिष्टे सांगा.
 - २) योगाभ्यासाचा अधिकारी कोण?
 - ३) षड्विकारभाव सांगा.
 - ४) अंतःकरण चतुष्टय संकल्पना विशद करा.
- प्र.३. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन) (१०)**
- १) वैदिक साहित्याचे चार भागात विभाजन
 - २) योगाबद्दलचे गैरसमज
 - ३) शरीर
 - ४) त्रिगुण

Translation in English

Sub: Yoga Philosophy (Part-I) (BAYH23-101)

Instructions:

- 1) All Questions are Compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.
- 3) In the case of any doubt the Marathi version shall be held to be authentic and final.
- 4) While writing answers the respective question numbers must be mentioned in the Answer Book.

Q.1. Answer the following questions in detail. (Any Four) (40)

- 1) How to choose the right place to practice yoga?
- 2) How to prepare for yoga practice according to modern times.
- 3) Explain the concept of Kosha and explain the nature of the five Koshas in detail.
- 4) Where are Prana and Upapran located in the human body and write their functions in detail.
- 5) What are the different types of yoga.
- 6) Explain the definitions of yoga in different texts and write its meaning in your own words.

Q.2. Answer the following questions in short. (Any Two) (10)

- 1) State the aims and objectives of yoga.
- 2) State the authority of yoga practice.
- 3) State the Sadvikarabhava.
- 4) Explain the concept of Ant:karan chatushtya.

Q.3. Write short notes. (Any Two) (10)

- 1) Division of Vedic literature into four parts
- 2) Misunderstandings about yoga
- 3) Body
- 4) Triguna
